

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus <Liberalis>

Basileae, 1568

VD16 A 2960

In Marci Antonini de vita sua libros, Annotationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70288)

de Hist. animalium. Noster codex ε ψιδω̄ habet.

13 Piscium solum.) τὸν πληρὸν λόγον μὴ ῥησὶ χάσαι, non liquet: vt & in CXXXII πρὸς ἀγαθοῦ, vbi meo arbitrato sum vsus.

14 Quibus ruptis.) ἐφ' ὧν πρυγνυδίων: legi ἐξ ὧν πρυγνυδίων. In XCH. diu navi.

15 A' cane.) Legi ὑπὸ νεωδός, pro τινός: quāquam res aliter loquitur. CV. non intelligo.

16 Crentile cognomen.) ἐπιθυμίας legi, vbi habetur ἐπιθυμίας.

17 Exædificatum.) οἰκοδομηθῆναι, non οἶνον.

18 Nemo rectè reprehendit.) Ἀνεῖνότε λαβεῖν. ἀπεινότε λαβεῖν, legi: nisi fortè ἀνείνότε malis, vt reprehendatur qui perpetuum duxerit, quod statis tantum fit temporibus.

19 Crines flauos.) Cum legeretur ἡρατεῖρ ξανθίσου, non obscure sensi vitiatum locum, & & scribendum ἡρατεῖρ ξανθίσου.

IN MARCI ANTONINI de vita sua libros, Annotationes.

Haud ingratam rem lectori, neq; à meo instituto alienam facturum mihi videor, si principio de auctore nonnihil exponam: nam de operis ipsius dignitate atq; vsu, in Præfatione, ea quæ visa fuerunt referentur.

ferenda, posuimus. Scriptum est à M. Aurelio Antonino Vero Imperatore Romano, eo qui Philosophi cognomentum tulit. Cuius quoniam extat vita, perscripta à Dione nostro, epitomæq; Xiphiliniæ inserta, itemq; à Iulio Capitolino, & alijs: ea modò adducam, quæ ad propositum nostrum (id autem est, vt Operi nonnihil lucis adferamus) videbuntur sufficere: reliqua ex ijs, quos dixi petantur libris. Primò, quòd in Operis inscriptione posuimus, M. ANTONINI PHILOSOPHI: cognomentum in Græco non erat additum. est autem euitandæ obscuritatis causa à nobis adiectum. Duo enim fuerunt Antonini Imperatores, quorū alter Pius, alter Philosophus cognominatus est. Scriptum esse hoc opus à posteriore, cum plurimis alijs argumentis, quæ in promptu sit ex vtriusq; historia colligere, tum Suidæ testimonio constat. eius hæc sunt verba in vocabulo μακρῶ · ἔργῳ ἐγραφε τὸ ἰδίῳ βίῃ διαγεωγῶν, βιβλίους 16. Hoc est: Scripsit hic de vita sua libros duodecim. Quod idem est cū inscriptione nostra, τὸν εἰς ἑαυτὸν βιβλία 16. Operæ precium porrò esse arbitror, nonnihil de genere & affinitatibus eius commemorare: quando ipse libro primo suorum familiarium mentionē facit. Adrianus Imperator, cum liberos nullos sustulisset, adoptauit L. Ceionium Commodum Verum, cui ea ex adoptione Aelij & Cæsaris cognomina obtigerunt. Hic viuente etiamnum Adriano decessit vita, filio

• 3 • eiusdem

eiusdem nominis relicto. Itaq; Adrianus vt successo-
 rem dignum relinqueret reipub. T. Aurelium Ful-
 uium Antoninum (qui & successit ipsi, & Pius est
 cognominatus) adoptauit: adoptandosq; ei præter-
 ea dedit Veri, quem diximus, superstitem filium, &
 M. Antoninum, qui deinde Philosophus est appella-
 tus. Erat hic (vti mox demonstrabimus) necessitate
 iūctus T. Aurelio Antonino. vterq; defuncto Anto-
 nino Pio, summæ rerum præfuit: donec L. Verus, L.
 F. rebus bellicis egregiè gestis, bello Marcomannico
 apud Altinum apoplexia vitam claudens, Antoni-
 no Philosopho imperium collega vacuum reliquit.
 Ceterum Antonino Pio vxor fuit Annia Faustina
 Galeria, filia Annij Veri, clarissimi viri, qui & bis
 cōsul (apud Xiphilinū sub finem Adriani legitur
 tertium consulatum obiuisse, haud scio an mendo-
 se) & vrbis præfectus fuit. Ac quoniam mentio
 Xiphilini incidit, obiter annotandum putauit, quòd
 in editione Xiphilini cum Dione nostro editi, eo fa-
 cilius me sefellat, quòd illum ipse non conuerte-
 ram: ea modò correxi quæ erant malè interpretata,
 idq; properās. Nempe vbi est de M. Antonino phi-
 losopho, ἀννίῳ βήρῃ τῷ τῆς ὑπατεύσαντος καὶ χι-
 λιαρχήσαντος ἕγγονος, & in Latino, Filius Annij
 Veri, qui III. consul, ac tribunus militū fuerat: le-
 gendum ἄλλῃ pro τῆς, vt dixi, videri ex Capitolino
 posse. Certè πολιαρχήσαντος, non χιλιαρχήσαν-
 τος debere scribi: porrò Latine legendum nepo-
 (ho

(hoc enim est ἐγγονοῦ) Annij Veri, qui III. consul, & praefectus urbis fuerat. Ita Capitolinus habet, & consentaneum est rationi. Enimvero Annius iste Verus, avus paternus fuit M. Antonini Philosophi. Habuit enim filium Annium Verum, qui in praetura obiit. eius vxor fuit Domitia Caluilla, Caluisij Tullibis Consulis filia. His natus fuit M. Antoninus Philosophus, qui etiam Catilij cognomen tulit, à proauo materno. Porro habuit M. Antoninus Philosophus in matrimonio Faustina, T. Antonini Pij, & amitæ suæ Annæ Faustinae Galeriae filiam. Suam autem filiam Lucillam L. Vero collegæ nuptum dedit.

Hoc addendum. An. V. C. DCCCXCII, à nato autem Seruatore nostro CLXII, Antoninum Philosophum occepisse imperium.

In Librum I.

Ab auo meo Vero didici.) παρὰ τῷ πατρί μου. Verbum ἐμαθον, aut aliquid tale, subintelligitur: idemq; in omnibus sequentibus particulis. Ego addendum de meo singulis periodis aliquod verbum censui. Nam (nisi fallor) voluit hoc libro ostendere, qua potissimum in re singulos suorum cum necessariorum, tum familiarium admiratus, imitatusq; esset.

1 Ne auriga prasinus.) Quatuor genera fuerunt aurigarum apud Romanos, distincta coloribus, albo, rufo, prasino (qui est porraceus, nimirum viridis) & veneto. Patet hoc ex Dionis Nerone.

2 A Dio-

2 A Diogneto.) Operam præterea pingendo sub magistro Diogeneto (fortè Diogneto) dedit. Iulius Capitolinus.

3 Neq; animi causa coturnices.) ὀρνυο-
τροφῆν. Hæc ipsa verba sunt apud Suidam in voce
ὀρνυοτρόφις: non tamen explicata. Ludi quidem
genus ibi describit, in quo coturnices in gyrum col-
locatæ percuterentur, &c. Citatq; locos è Platone,
illius ludicri mentionem continentes. Existimo igitur
τῆς ὀρνυοτροφίας, aut ὀρνυοτροπίας verbo
prouerbialiter omnia ludicra, & inania exercitia
autores intellexisse. Vide Plutarchum de audiendis
poëtis, & ibi à nobis indicata.

4 De contemplationibus.) ποῦ θεωρημάτων
τῶν qualia sunt in physicis, ac præsertim mathema-
ticis, vbi nullus vsus, & effectio, sed cognitio tantum
requiritur.

Exercitijs dediti, ac laboriosi.) τὸν ἀσκη-
τικὸν, ἢ τὸν ἀσπυτικὸν, fortè ἐσπυτικὸν. Sensui
tamen videor consuluisse.

5 Et Astrologia.) In Græco quidem est ἀστρο-
λογία: quod est, facetijs, & vrbanitate in dicendo.
Ego tamen ἀστρολογία legi ac verti: nam videtur
loqui de disciplinis istis, quæ eo nomine malè audiebant,
quòd plus ostentationis & inanis studij ac la-
boris, quàm fructus & veræ utilitatis haberent: in
quibus numeratam fuisse ἀστρολογία, & adhuc à
doctis multis numerari, satis notum est. Nunc sanè
ἀστρολογία

φιλολογίαν retinerem, & nimis exquisitæ in dicen-
do venustatis affectatum studium, (wort gebreng)
intelligerem. quod neq; decet magnos viros, & sæ-
pe de elegantibus ridiculos facit.

Alloquio facilitatem.) Legitur enim ὀδία-
λέπτος. Atqui ego nunc lego ὀδίαλλάεπτος: ver-
sione sic quidē malè congruit. Post περιλαλεῖν,
alios deferre, de alijs malè loqui intelligo. forte scri-
pserat πρὸς ἄλλω, aut πρὸς αὐτὸν λαλεῖν, ut ij in-
telligantur qui seipsos prædicant.

6 Certamq; constantiam.) ἀναμφιβόλως
ἀκίβητον. Cubus alioquin constantiæ signum est
apud philosophos: ideoq; in Timæo Platonis cubo
terra confertur, ut elementorum stabilissimum. Sed
quia tessera luditur, ac multiplices sunt, varij q; earū
casus: ea ratione inconstantia τὸ κυβύειν tribuitur:
ut sit ἀκίβητον, quod constanter persistit, neq; fa-
cile mouetur aut circumuoluitur. Itaque etiam D.
Paulus monet, ut νοθείας τῶν ἀνθρώπων caueamus:
hoc est, ne omni vento doctrinæ circumagi nos, &
in errores abripi patiamur.

In Sexto.) Ἐξῆς, lego Σεξτῆ. Sextus philoso-
phus, quo vsus est plurimum Antoninus, fuit patria
Cheronensis, nepos Plutarchi.

8 Erga priuatos.) Quod in Græco sequitur,
καὶ τὸ ἀβέβαιον τῶν διορθῶν, conuertissem, si in-
tellexissem. Malui itaq; asterisco notare, quàm ar-
roganter aliquid facere. Suspicor velle eum loqui de

vacuitate fastus & arrogantia.

9 Per eundem cognoui Thraseam.) Egregia virtutum ac constantiae exempla. De Thrasea est apud Tacitum, Dionem, Suetoniumq;: ut & de Heluidio. Reliquorum vitæ sunt apud Plutarchum.

Adulationem compescebat.) ἐπ' αὐτῆς γαλιῶαι. Credo scriptum fuisse συγαλιῶαι.

Quippe vir quid ex usu.) καὶ τοῖς τοῖστοις ἀνθρώποις, vitiose: lego, καὶ τοῖς τοῖστοις, καὶ ἀνθρώπων.

10 Non utebatur alieno tempore.) Diuinaui hoc loco, (ἐν ἐν ἀωρεὶ λῆσος, quod est forte ἀ λῆω.) sicut & in sequenti periodo: ubi quidem pro τόπῳ, τόπῳ legi. & ubi est, Ad sudorem vsque, suspectum habeo: sunt enim salebrofa hæc.

11 Sicut Chresæ.) ὡσὸρ χρέση. Soleo asterisco notare, quæ manca suspicer. Fortè est, Quomodo vtaris, χρέση. mutilus est locus.

Hæc in Quadis.) Puto solitum annotare, quibus in locis singula esset commentatus. Sic ad finem libri secundi est, Carnunti ea esse scripta. Sequentia cum prioribus non coherent.

In librum II.

1 Et hic initium videtur deesse, & ubi est ἡ ἀὐταῖς: nihil adest, ad quod illud ἀὐταῖς referri possit. Ceterum verbo ἀπαυθιᾶσει vsus est metaphoricè. Suidas enim & alij docent, id esse, pulsus inhi-

bus

bus serenitatem facere.

2 Si quis eatenus eius suavitatem.) τὸ νόσιμον est in Græco, quod vocabulum dulcedinem significat. νόσιμος enim est reditus in patriam, qua nihil esse dulcius, Homerici Ulyssis testimonio receptum est. Et cum Homerus νόσιμον vocet μελιήδεα: inde factum est, ut dulcia vocentur νόσιμα, ut Eustathius docet: ἔστι νόσιμος ὁμονύμως ἡ ἡδύτης. Utitur eodem modo Lucianus πῶδε πούθεν· τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆν ναυαγιασμῶν καὶ αὐτοῖ, ὁρᾶτε οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῆν παρεσινασμῶν ὁ καπνὸς πάλαι, ἀνω εἰς τὸν ὑρανὸν οἶχεται.

Anima vaga est.) ἡ δὲ ψυχὴ ῥεμβός. Est autem altera lectio annotata ῥεμβός, quam probavi, ἔσ secutus sum: neque enim videtur philosophicum esse, animam rhombo (quæ est figura quatuor equalium laterum, non tamen rectangula) comparari. At ῥεμβός vagus est, ἔστι ῥεμβέδις vagari, ἔστι incuriæ rebus uti, quo vocabulo ipse supra usus est sub initium libri huius: καὶ παῦσαι ῥεμβόμενον, ac vagari desine. Plutarchus Pompeio, ῥεμβόμενον ἐν τοῖς πράγμασι τὸ πρὸς πύναρ καταμαθῶν: animaduertens Perpernam vagari, ἔστι incuriæ rem gerere. Idem in Fabio, ῥεμβόμενον ἀπὸ τῆς στρατοπέδου, qui sepe à castris aberat vagans aliò, ad scortum nimirum suum commeans identidē. Idem in lib. de Cōmunibus noticijs, planè sic est usus, ut hic noster. νόσιμον γὰρ ἔστι εἰς ἐστὶ πρὸς ἀρετῆν, ἀλλὰ ῥεμβόμεθα πάντες ἀχρημονοῦν

τες υγει ναυοδοιμονουωτες. Porro autem adiectiuum masculini generis, substantiuus foemininis addi Graeco more, non est inusitatum: suntq; multa à Budeo annotata eius rei exempla.

In somnij & fumi.) *ὕψος* & *υγει τὸ φ*. Scio *τὸ φ* esse fastū, superbiamq; inanē: sed ea significatio huc non quadrat. Verti ergo fumum: id enim videtur *τὸ φ* propriè significare, seu caliginem ab igne proueniētem: cui vana elatio animi atq; fastus quū sit similimus, commodissima trāslatione *τὸ φ* Graecis dicitur, ac definitur *ἄναψις καὶ θιάς λὺ ἐπέγει υψότης*. Ignis nō fit sine fumo. Frequēter autem res leues ac fluxae fumo cōparantur. atq; in psalmo etiam Davidis est: Sicut fumus dies mei. Ceterū, et si non recordor *τὸ φ* me pro fumo legisse: tamē id quod dixi, verbo *τὸ φ* satis testatum relinquitur, cuius est apud poētas Graecos vsus. Adducam vnum exemplū quod in praesentia succurrit, ex Apollon. *ἀργοναυτιῶν β.*

Ἐπιπρὸ δὲ λιγνύονται

καπνῶ τυφόμεναι πότερος ἐπὶ αἰῶσσι.

De apibus loquitur. Ibi Scholiastes: *καπνῶ τυφόμεναι*, ἀντὶ τῶ *καπνίζόμεναι*. (Et sic paulo supra exposuerat τὰ *τυφόμεναι*) σημαίνου δὲ *υγει τὸ υγειόμεναι*. Si cui tamen hoc non probatur, is pro fumo inanem ostentationem aut fastum reponat.

Carnunti.) Vrbs Pannoniae fuit, olim celeberrima, hodie (vt existimatur) Passaw.

In

In librum III.

1 Tempus sit vitam relinquendi.) *ἐξαιρέσει* αὐτόν. Est autem δ' αὐτὸν εἰς αὐτόν, sibi ipsi mortem cōsciscere, apud Græcos scriptores. Quæ significatio quia huc parum quadrare videbatur, melioribus usus sum verbis.

2 Oliuis maturissimis.) In Græco legitur *ἀρυνπέπιασι*, scribendum *ἀρυνπεπέσι*. Sed *ἄρυνπεπέσι* legi potest (quæ lectio erat in margine annotata) ut sint oliuæ præ maturitate iam de arbore decedentes: quarum similitudine usus est infra Libro quarto.

Leonis supercil.) *ἐπισπιούριον*. Scholiast. Homeri exponit τὸ σινωφρύωμα τ' μετώπῃς, quod est, superciliorum in fronte cōmissuram: atq; hinc verbum *σινύσει*, quod est irasci, deductum. Nam Homerus leonem iratū describens, *ἰλι. ρ.* ita habet: *ῥαὐ δὲ τ' ἐπισπιούριον ἡάτω ἔλκεται ὄσσε ἡαλύπῳρ.* Vide Eustathium.

3 Castis oculis.) Secus quàm Sophocl. qui apud Ciceronem à Pericle reprehenditur ob formans pueri laudatam, quod oculos abstinentes non haberet. 1. Officior.

4 Democritum pediculi.) Non memini me hunc exitum Democriti legere apud vllum idoneū autorem. de Pherecyde quidem Syro Philosopho legitur. fortè est lapsus memoria. *ἔ* quod est *Σωκράτην ἄλλοι φθίρει*, falsum est. Ego historiam secutus sum.

s De-

5 Declinanda est vanitas.) $\omega\epsilon\pi\iota\gamma\alpha\theta\iota$. atq[ue] haud scio, an in hac significatione vsi sint Graeci auctores antiqui. Pro fugere & declinare etiam D. Paulus vsurpauit, ad Timotheum poster. cap. 2. $\tau\omicron\upsilon\varsigma \delta\epsilon \beta\epsilon\beta\eta\lambda\omicron\upsilon\varsigma \kappa\upsilon\upsilon\omicron\phi\omega\upsilon\iota\alpha\varsigma \omega\epsilon\pi\iota\gamma\alpha\theta\iota$.

6 A temeritate alieni.) $\alpha\pi\rho\omicron\pi\tau\omega\sigma\iota\alpha\upsilon$, vacuitatē temeritatis. $\omega\rho\omicron\pi\tau\omega\sigma\iota\alpha\upsilon$ enim $\omega\rho\omicron\pi\epsilon\tau\epsilon\alpha\upsilon$ dicit: Sic infra libro XXIII. $\alpha\pi\rho\omicron\pi\tau\omega\sigma\iota\alpha\upsilon$ est, circumspectus, non temerarius.

7 Itaque ad finem.) $\epsilon\iota\varsigma \theta\epsilon\lambda\omicron\varsigma$: lego $\epsilon\iota\varsigma \tau\epsilon\lambda\omicron\varsigma$.

Androgynis.) Hoc est, ijs qui ambiguo (vt Linius loquitur) inter marem & feminam sexu sunt nati. Graecum retinui, quia est & appositum, & Latinis autoribus, ipsiq[ue] Ciceroni etiam vsurpatum: aliās Hermaphroditos vocat.

Nihil non turpe.) Desunt haec in Graeco.

In librum IIII.

1 Cum exceptione quadam.) Nimirum vt agat, quantum homini fatum & res permittit proposita. $\mu\epsilon\theta' \upsilon\pi\epsilon\chi\alpha\iota\epsilon\sigma\epsilon\omega\varsigma$. Porro $\upsilon\pi\epsilon\chi\alpha\iota\epsilon\sigma\iota\upsilon$ rectē verti exceptionem, vt ex loco Plutarchi patet in vita Numæ, vbi scribit, quorundam sententia pontifices à potentia seu potestate denominatos, quòd vocabulum haberet vim exceptionis ($\upsilon\pi\epsilon\chi\alpha\iota\epsilon\sigma\iota\upsilon$ ibi leges) indicandæ: quòd scilicet pontifex rem sacram, quantum eius omnino fieri posset, perageret: nec ei fraudi esset, si graue aliquod impedimentū incidisset, quo minus sacra perpetraret.

2 Ad

2 Ad mentem eam quæ est reliquarum origo.) λόγος ασφρατιδός. paulò infrà clarius dicet de hoc.

3 Ac qui secudum bonum.) κατὰ τὸν ἀγαθόν. Fortè Ἀγάθωνα, quod maxime videtur confirmare articulus τὸν masculinus: Ἔ verba quæ sequuntur, omnino videntur ex aliquo poëta desumpta. Agathonem verò fuisse poëtam, satis constat ex multis scriptoribus idoneis: citaturq; eius versus ab ipso Aristotele, lib. ἠθικῶν Νικομ. 6. Porro quid sit μέλας ἠθῶν, nigri mores, infrà ipse describit.

Nisi ratione cuiusdam dispensationis.) Locus est deprauatus, atq; ideo obscurus.

Nihil eò plus confert.) μήποτε ἀμεινον τ' ἀγαθῶνα. Nisi fallor, sensus ipse ostendit esse legendum, μὴδὲν ἀμεινον τ'.

4 Eius quoq; exemplum recolendum.) Hæc comparatio est interpolata, nec coherent inter se quæ sequuntur.

Non tāquam si dormitemus.) Sensus est: Perficiendum strenuè, quod recto consilio agendum susceperimus: neque in medio actu desistendum, aut titubandum. Nam in somnis sepe imaginamur nobis aliquid agere, nihil tamen efficimus, sed (vt pulcerrimè expressit Maro)

In medijs conatibus ægri
Succidimus, non lingua valet, non corpore nota
Sufficiunt vires, nec vox, aut verba sequuntur.)

5 Quot

5 Quot vrbes mortuæ.) Ita Seruius Sulpitius in cōsolatoria ad M. Tullium epistola, de Corintho, Athenis & Megaris loquitur: Quum vno loco tot vrbiū cadauera proiecta iaceant.

Helice.) Vrbs fuit Achaïæ, in sinu Corinthiaco sita. Hanc à mari absorptā testatur Polyb. lib. 2. Plin. nat. hist. li. 2. cap. 92. & Ouid. 15. Metamorph.

Si queras Helicen, & Burin, Achaidas vrbes,
Inuenies sub aquis, &c.

Pompeij & Herculanium oppida fuerunt Campaniæ, haud procul à Vesuuiō monte: vt Plin. ostendit lib. 3. cap. 5. quorum de interitu nihil habeo cōpertum, nisi fortè conflagratione Vesuuij montis (quæ accidit Titi Vespasiani ætate, & in eius vita à Dione describitur) perierint. fit quidem etiam infra lib. 8. Pompeiorum interitus mentio.

Quod heri fuit piscis.) In Græco est *μυζαειον*. piscem aliquem innui, ex eo quod *τιειχ* & sequitur, conijcio: certi nihil habeo.

Similis esse debes promōtorij.) Hac similitudine Cicero eleganter vsus est, ad Papirium Pætum scribens de fortuna: Quam existimo leuena & imbecillem, ab animo firmo & graui, tanquam fluctum à saxo frangi oportere.

In librum V.

1 Indignari cunctari.) *γλιχρως*. *γλιχρως* est lentum, tenax. itaq; supra ad finem libri prioris, *γλιχρως οὐ διατίθει τὸ πλὴν* dixit diu uere.

uere. Quare hic γλιχρσέδς vertendum putavi,
cunctari: hoc est, ægrè ac nulla cum alacritate suum
officium facere. quod vitium suprà etiam damnauit.

2 Leuem esse.) *πρὸς πρὸς σέδς*. Suidas expo-
nit *προπετήρ*: *ἡ ἀρπέρειαν, βλακείαν καὶ προ-*
πέτειαν, hoc est, stultam *ἡ* inanem temeritatem, seu
leuitatem, vbi non vt ex vsu est, sed ostentationis va-
næ gratiæ quicquam agitur. D. Paulus 1. Corint. 13.
ἡ ἀγάπη ἢ πρὸς πρὸς σέται: Charitas non est leuis,
aut nugæ.

3 Atheniensium erat hoc votum.) Etsi lo-
cus non est plenus, tamen satis apparet eum voluis-
se improbare commune illud *ἡ* damnosissimum vi-
tium, quo pleriq; tantum ea curant, expetunt, *ἡ* o-
ptant, quæ sibiipsis priuatim profint: nihil solliciti
de communi bono. Id verò vitium, omnium ferè quæ
sunt in rebus publicis malorum causa est *ἡ* origo.
At pleriq; hodie tales esse laborant, qui suram quàm
genu longius abesse dicant, (vt est apud Theocri-
tum) *ἡ* quorum hoc sit votum, *Ἄντ' ἂν μοί τι γένοι-*
το, mihi ipsi aliquid boni contingat: secus, quàm
ab animali ad societatem ciuilem nato fieri debeat.
Preclara fuit apud Persas lex ea de re lata, quam
Herodotus his verbis refert: *ἑαυτῶν μὲν δὴ τῶν θύοντε*
ἰδίῃ μοιῶν, ἢ οἱ ἐγγίνετα ἀρᾶδς ἀγαθὰ. Οἱ ἢ πᾶ-
σι τοῖσι Πέρσησι κατ' ὄχεται δὲ γίνεδς, καὶ τῶν βα-
σιλέων ἐν γὰρ τοῖσι ᾧπασι Πέρσησι καὶ αὐτὸς γίνε-
ται. Hoc est: Persæ, cum rem sacram facit, sibiipst
χ priuatim

priuatum aliquid boni precari religio est. Caterum omnibus Persis, ac regi, prosperitatem optat: quippe inter vniuersos Persas, ipse quoq; vnus est. Et diuina est apud Euripidē Menœcei, se pro patria deuoturi sententia, quam adscribam, vt hic Antonini locus rectè intelligatur:

Εἰ γὰρ λαβὼν ἐναστῶ, ὃ, τι δεινὸν τὸ τις
 Χρηστὸν, διέλθοι τὰ τὸ, καὶ εἰς νοινὸν φέροι
 Πατρίδι, παντῶν αὐτῶν αἱ πόλεις ἐλασσόνων
 Πειρώμεναι, τὸ λοιπὸν στυχοῖεν αὐτῶν. *id est:*
 Si quilibet, quantum queat boni, lubens
 Patriæ offerat, donetq; publicæ rei:
 Haud totidem euenient ciuitatibus mala,
 Sed accident in posterum res prosperæ.

Itaq; Athenienses iniuste & illiberaliter suis tantum agris pluuiam & fertilitatem poscebant: qui si omnibus hominibus felicitatem ac successa omnia optassent, & humanæ rationem societatis habuissent, neq; communi prosperitate exclusi fuissent.

4 Totum enim mutilatur.) *πυρῶτος γὰρ τὸ ὀλόνηρον: non πυρῶτος.*

5 Neq; tibi est ad philosophiam.) *Sensus huius loci habet nonihil obscuritatis. videtur autē hæc esse sententia: Si quid institueris agere secundū rectam rationem, & euētus consilio tuo non responderit, non debes idcirco tuum propositum damnare: sed potius cogitare, quàm multa in rebus humanis sint, & accidere queant, quæ obstant, quo minus*

nus id quod quæris, consequaris. Itaque conscientia boni propositi, & rationum rectè subductarum animus est confirmandus: ferendumq; quod sors fert humana, & rerum caducarum conditio. Hæc tibi in promptu sunt habenda, iam multò antè ex philosophia petita, atq; ad vsum præparata: ne tum demùm consilium & præceptū velis petere à philosophia, cum eo sit vtendum. est enim hoc parum prudentis. Ita qui lippitudine laborant, aut alio morbo, remedia habent præparata & instructa, quibus ingrue te malo vtantur: non tum demum ea quærent, aut circumspeciant, cum eorum vsus est. Et in prælio aut dimicatione non emitur, neq; acuitur gladius, sed vsurpatur. Videturq; omnino id velle Antoninus dicere, quod est apud Plutarch. (Probl. Rom. 85.) his verbis: *οὐ γὰρ παρασκευασαυδύς παράτην, ἀλλὰ μὴ παρασκευασέσθι παράτηντας ὡς Μύσων πρὸς Χίλωνα τὸν σοφὸν ἕως, ἐν χειμῶνι θέρμανα τενταυόμω.* Hoc est: Præparatis quæ ex vsu sunt, agendum est; non inter agendum præparanda ea quibus opus est: idq; Mysō Chiloni, ei qui sapiens est vsurpatus, dixit, hyeme ventilabrum fabricans.

6 Quod non sub hæc referatur.) Verba in Græco non coherent. Loqui videtur de vulgi deprauato iudicio, ea quæ videntur, neq; sunt tamen bona, veris bonis præferenti. Id fit ex imperitia. Idemq; accidit his, quod Plato alicubi ex Stesichoro citat: Troianos, cum veram Helenam non cognoscerent,

scerent, de idolo eius siue inani figura decertasse. Quod idem fabula Ixionis, cum nube, quam Iunonem putabat, concumbentis, Poetæ delineant.

7 Ex forma & materia.) Formā dixi, quod autor τὸ αἰτιώδες. id est, id quod causæ vim & naturam habet. Cæterum materiam, quasi patienti, formam (quæ τὸ τὶ λῶ εἶναι, εἶδος, οὐρεψια, οὐτελέχεια, philosophis dicitur) agendi & efficiendi vim habere, notum est ex Physicis. Porro autem de rerum caducarum perpetuitate, quam habent continenti formarum naturalium in materia successione perpetuisq; rerum mutationibus, copiose est ab Aristotele cum alibi, tum in libris de Ortu & interitu disputatum.

8 Ratio & rationalis.) Ostendit, in rebus humanis non esse eam, quæ est in scientijs & artibus, certitudinem atq; constātiā & perfectionem. Hoc ipsum est quod Aristoteles initio suorum ad Nicomachum Ethicorū, tam accuratè docet atq; monet. Non esse eandem quæ est in alijs, in philosophia morali demonstrationum & præceptorum certitudinem requirendam: sed ratione materiæ subiectæ omnia examinanda. Adscribam verba Platonis, eadem rem optimè explanantia, idq; Latine: Dissimilitudines (inquit) cum hominum, tum actionum, rerumq; humanarum tanta, vt nihil ferè in his ne vno quidem momento quiescat ac persistet, inconstantia efficiunt, ne qua de ijs omnibus ars, & que

que omnibus temporibus congruat, tradi possit. His infert Antoninus: Consequens ergo esse, ut finis hominis non in rebus extra ipsum positus, ac nō vere bonis & mutabilibus collocetur. Quod autem *κατορθώσεις* rectas effectiones conuerti, Ciceronem sequutus sum autorem, qui ita extulit libro De finibus bonorum & malorum tertio.

9 Eumq; ferre.) *ἀναντέου*. Legi *ἀνεντέου*.

10 Ei qui hircum olet.) *ῥάσωνι* est scribendum, non *θράσωνι*. *ῥάσθ* est fœtor ille, qui hirsutis (ut est apud Horatium) cubat grauis hircus in alis. *αὐτὸν ἡμῶν τὸ ῥάσθ ἔχ' ὑπομονῆσι*. milites Alexandri de Persis, pugnam inituri. Plutarch. Apophtheg.

11 Aequum te præbuiſti.) *εἰς ὅσας δὲ ἀγνώμονας ἀγνώμων ἐγένε*. Ego *ἀγνώμων* lego. quid enim erat laudis, malis se malum præbuisse? præsertim quum sæpius iam monuerit, vitia hominum nobis esse ferenda.

12 Climatibus terræ.) Alludit ad versus Hesiodi *ἄργων*, quos adscripsissem, nisi satis notos esse putarem.

13 Cum hominis, omnisq; ratione præditi animalis.) Loquitur ex sententia philosophorum, qui *δογμὸν ζῶον*, animal ratione instructum, non soli homini, sed Deo etiam, demonibus & heroibus genus constituerunt: de quo multa legi possunt hincinde apud Plutarch. præsertim verò

in lib. πρὸ τῆς ἐπιλειπότων χρησέων.

In librum VI.

1 Quàm ut in terram utcumq; redigar.)
Non enim tantum sacrae literae docent, hominem esse ex limo creatum, foreq; ut in eundem redigatur: sed & antiquissimi philosophi originem nostram eodem retulerunt. Hinc Prometheus dicitur è limo formasse hominem, de quo nullus nõ mentionem facit poeta. Et apud Homerũ Menelaus Græcis duellum contra Hectorem detrectatibus iratus, mortem eis ignobilem imprecatur his verbis,

Αλλ' ἡμῆς μὲν πάντες ὕδωρ ἢ γαῖα γένοιθε,

Vos in aquam & terrã cunctos conuertier opto.

Itaq; hæc hic tuli, neq; volui, quod poteram ad alium sensum cogitando diuertere.

2 Vide quid agant homines.) Queritur de iniquo hominum iudicio, qui cum alijs presentibus laudem meritam testimoniumq; virtutis inuideant, ipsi ab ijs quos non viderunt, laudari volunt: cum nihil inde fructus possint ferre, iam antè mortui. Facit hoc egregie ad famam contemnendam.

3 Non indignamur.) ὅτε ἐπισημαίνουθα.
In malam partem vsum vocabulo hoc, & ipse puto, & sententia testatur. Non recordor me apud vetustiores autores hoc vocabulum ita sumtum legisse. Appianus quidem Alexandrinus, haud ineruditus scriptor, eodem modo vsurpauit lib. 5. ἐμφυλίου, de milite loquens, qui ludis in subsellia equitũ ascenderat.

derat. ὁ δὲ μὲν ἐπεσον μὲν αὐτὸ, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐν στρα-
τιώταις ἀνέστησεν: Populus murmure indignitatem
rei testatus est, & Caesar militem inde abduxit.

4 Inhumanum esse videtur.) Hic locus idē,
sed paulò obscurius, videtur docere, quod Cicero ad
Lentulum de Platonis sententia his verbis monet: Id
enim iubet idem ille Plato, quem ego autorem vehe-
menter sequor: Tantum contendere in republica,
quantum probare ciuibus tuis possis: vim neq; pa-
renti, neq; patriæ afferre oportere.

5 Vide ne à præsenti statu deiectus.) In
Græco est, ὄρα μὴ ἀπογοισαρωθῆς, μὴ βαψῆς. po-
sterius est: Ne mergaris. Quid autem sit ἀπογοισα-
ρωθῆς (si, quod non iudico, Græcum est, aut omnino
non deprauatum vocabulum) nescio. Neq; vereor
ne significet, imperio aut summa rerum deponi,
ἀπὸ τῆς καίσεως. neq; enim vel etymologia hæc au-
ditu digna, vel sensus loci esset vllus. itaq; liberè mea
verba supposui.

6 Antonini discipulum.) Pij scilicet, qui
antecefferat eum in imperio.

7 Quæ vultus serenitas.) τὸ εὐόδιον τῆς ὄψεως
λέγουσι: legi εὐόδιον.

In librum VII.

1 Velitationes.) In Græco est διαδογασμοί.
Quod tamen vocabulum fateor me non satis intelli-
gere. Δόρυ quidem hastam esse, vel pueri sciunt: itē,
Δόρατ' esse eius patriū casum: ut διαδογασμοὺς

χ 4 vide

videatur esse hastiludium (quod barbari vocant) id est, concertatio hastis quaedam inita. Sed haud scio quàm huc id quadret. Videtur autem, his omnibus humanæ vitæ vanitatem & varietatem voluisse demonstrare.

2 Quàm multi quondam fuere.) Aliunde huic loco videntur hæc à librario esse intercalata: incommode profectò, cum alioquin sequentia optime cum prioribus cohæreant, in quibus ostendit, nonnunquam, ubi propriæ nos vires desituunt, auxilium aliorum non aspernandum esse, dummodò nostrum officium faciamus. Etenim & Homericus ille Diomedes, socio adiuncto sperabat se propositum negotium rectius confecturum, vnde est illud *Σύνοτε δὲ ὄρχουδύω*, vsitatum bonis autoribus, explicatumq; ab Aristotele libro 8. Ethicorum, de amicitia disputaturo.

3 Membrum.) In Græco est μέλη, & pro parte μέρη. Porro non fallit eruditos, membrum respectu totius & reliquorum membrorum maiore devinciri necessitate, quàm totius partes qualescunq;. Est enim omne membrum pars, non contrà. Multo ergo rectius societatem humanam & vniuersi coniunctionem intelligit, qui membrum se, quàm qui partem generis humani dicit. Discrimen hoc diuisionis eis μέλη & μέρη, etiam Strabo suæ rei accommodauit lib. 2.

4 Diuina.) *Δαιμόνια*. Legendum *Δαίμονες*, aut
saltem

saltem *δαμόνια*.

Pauca secus.) *ἢ Διλίαν*, lego *ἢ Διλίαν*. Sunt autē passim per multa, in quibus ariolo magis quān interprete opus sit.

5 Nā rebus.) Promiscuē et mutilatē huc poëtica quēdā sunt congesta: partim infrā lib. XI. repetita.

6 Platonica ego .) Ex apologia Socratis hæc sunt.

7 Credens ijs qui dicunt.) *ταὶ γυναιξίη*, in Greco. Sanē Hector Homericus Iliad. 3. suam uxorem hac ipsa ratione consolatur, versu 487. *Ἔ* est minimē muliebris hæc sententia, apud Poëtās passim inculcata.

8 Est aliquis te peritior.) Adnotatum est hoc loco à librario, nō esse hic nouæ initiationis: sed coherere cum his quæ ante ea quæ ex Platone sunt huc translata, præcedebant. Sed quia illa ipsa erant mutila, id quidem non video quale sit. *καβάλιον* luctatorem dici puto, *πρὸ τὸ κατὰ βάλανον*, deijcere.

9 Omnis animus, inquit ille.) Nimirum Plato in Protagora.

10 Salaminium.) Leonem nomine, quem ad cadē ab eo duci Critias tyrannus volebat. vide Apologiam Socratis apud Platonem, *ἔ* Diogenē Laërtium in vita Socratis.

In librum X.

1 Pests, bellum.) Pro pestis, in Greco est *μίσ*

χ *ς* *ἔ*,

μθ, minus quod non quadrare puto. sunt autem pleraq; lacera.

2 Expetit quidem.) Alludit aduersus Euripideos, quorum mētio est etiam apud Aristotelem initio octauū Moralium ad Nicomachum. Sunt autem, si quis dextrè accipiat, quod hīc fit, præclari. Refert integros Athenæus libro δευτερο φ. XIII.

In librum XI.

1 Simplici obstinatione.) Ὑλλὸν πῶταξιν ita verti, neq; tamen intelligo, cur hoc vel sic Christianis voluisset impingere crimen Antoninus, iam prouecta ætate, qui quid aliās de ijs scripserit, non est ignotum. Sed ista aliò pertinent.

2 Oportet igitur.) Diuinare sum conatus, quòd si sententia hæc fuit Antonini, certè est aurea, ijs in rebus adhibita, in quibus pietas finit.

3 Insidiæ rectæ.) Σηάλλων. Mihi subit suspicari, σηάλλων legendum, schlimm. nam & Plutarch. obliquam & distortam viam σηάλλων ὁδὸν alibi vocat. ἀνοφιλίου quid sint, explicare adhuc non satis possum.

ANNOTATIONVM
FINIS.

RERVN